

N.F.S. Grundtvig *Saga om Haldans Sønner og Harald Hyldetan. (Af Søgubrot)* *Saga om Haldans Sønner og Harald Hyldetan* *Danne-Virke et Tids-Skrift*

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.9, november 2016

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1816 (SJ: 297)

Teksten er etableret af Johnny Lindholm

Punktkommentarer og indledning er skrevet af Johnny Lindholm, redigeret af Klaus Nielsen og Kirsten Vad

Tekstredigering er skrevet af Johnny Lindholm, redigeret af Klaus Nielsen og Henrik Yde

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning cand.mag. Peter Springborg

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2023

|A:356

Saga om Haldans Sønner og Harald Hyldetan.

(Af Søgubrot).

Saa vel i Haandskrift som, med svensk Oversættelse, paa Tryk, udgivet af Peringskiöld, har man et Brudstykke af en islandsk Saga, som man har giættet paa, at skulle have været en Historie om alle gamle danske Konger, under Navn af Skjoldung-Saga. Om man heri giætter ret, kan vel Ingen sige, da en saadan Skjoldung-Saga, hvis den nogentid har været til, er aldeles forsvundet, men vist er det at Brudstykket, naar man undtager Fortællingen om Braavalle-Slaget, ligner mere et Eventyr, end en virkelig Historie, og synes at høre til de Romaner eller Skiemtesagn, som Islænderne i den senere Middel-Alder sammenskrev saa mange af. Imidlertid er Sagen endnu ikke at ansee for afgjort, og min fornemste Grund: Saxos

Ubekjendskab med *den* Kong Iver, Islænderne lade regiære i Dannemark, og aldeles forskjellige Beretning om Harald Hyldetands Herkomst, vil mange vel finde utilstrækkelig. Da nu desuden Stykket i al Fald har Værd, baade som Fortælling, som en gammel Variant i Braavalle-Slagets Historie, og som Grundvolden for en af Samsøes Fortællinger, der dog bidrog lidt til at opfriske Oldtidens Ihukommelse, agter jeg det for Umagen værd, at levere en Oversættelse deraf, saameget meer som den svenske Pjece her er sjelden at overkomme.

Brudstykket begynder, som det Følgende viser, midt i en Samtale mellem den svenske Kong Iver Vidfadme og hans Dotter Øde, angaaende hendes Giftermaal med den danske Prinds Helge, der beilede til hende.

Jeg seer da nok, (sagde Øde), det gjør ingen Gode at Nogen beiler til mig. Jo vel, sagde Kongen, men det var ikke Skik i gamle Dage, at Konge-Døttre sloge til med den første den bedste, det var store Ting naar den tredie Beiler fik Ja, og der er jo dog flere mandelige Konger til i Verden end Helge. Ja, |A:358sagde Øde, Spørgsmaalet er jo kun her om hvad *dig* behager, thi jeg veed jo nok at ligesom jeg vil, saa vil du tvertimod, og langt fra du skulde unde mig saa godt et Giftermaal, har du sagtens et andet bag Øret. Deri spaaer du ret, svarede Kongen i det han reiste sig, thi aldrig skal du komme til at eie Kong Helge, og det saameget mindre, som det er din Hjertens Lyst.

Da nu Kongen traf Helge, fortalte han, at han med al Flid havde udforsket sin Dotter om Giftermaalet, men faaet kortere Svar, jo længer han spurgte, saa han nok kunde mærke, hun havde saa høie Tanker om sig selv, at hun holdt sig for god til hvilken Kongesøn man vilde nævne. Der var da, sagde han, for Øieblikket Intet derved at gjøre, men lovede imidlertid ved Leilighed at tale hans Sag.

Saa maatte da Helge reise med den Beskeed, og fortalte sin Broder Rerek, der sad hjemme i Stilhed, hvordan det var gaaet. Siden efter, da Rerek, efter sine Venners Tilskyndelse, fik i Sinde at gifte sig, raadte de ham at beile til den samme vidtberømte Kong Ivers Datter, men han fandt der var ingen Rimelighed for at han skulde naae hvad der glippede for hans Broder Helge, som var hans Mester i alle Dele. Ja, sagde de, hvem der Intet |A:359vover, han Intet vinder, og man er lige god Karl fordi man faaer Kurr. Rerek sagde det til Helge og spurgde hvad han syndes, og Helge svarede, at det var en herlig Ting naar det kun vilde lykkes, thi, sagde han, hvem der faaer Pigen veed ikke jeg, men det veed jeg nok, at han er en lykkelig Mand. Rerek bad ham da være sit Bud og beile til Pigen,

og det lovede han, men sagde tillige at ventelig gik det i Dag som i Gaar.

Da nu Helge kom til Kong Iver i Sverrig blev han, ligesom forrige Gang, modtaget særdeles høflig, men da han, nogle Dage efter, rykkede frem med sit Ærende og beilede til Jomfruen for sin Broder, fik han kun et tvært Svar, thi Kongen sagde at det var et Forslag som havde ingensteds hiemme, og gik vist aldrig igiennem, og, sagde Kongen, jeg kan ikke heller begribe, hvad du vil have med det at bestille, thi kimsede hun ad dig, hvad maa hun da ikke ad ham, der ikke kommer dig paa mange Mile nær. Helge paastod derimod, at hans Broder var i alle Maader ligesaa god som han, kun ikke saa navnkundig fordi han holdt sig hjemme i Landet og gjorde ingen Opsigt, han bad derfor Kongen dog endelig at tale med Øde om den Ting, og Kongen sagde da, at ihvor nødvendig han gik dertil, og [|A:360](#) hvorlidt det sagtens kunde nytte, saa vilde han dog føie ham.

Nu kom da Kongen sin Datter i Tale og fortalde hende baade Helges Ankomst og hans Ærende at beile til hende for Kong Rerek; hvortil hun svarede, at det kom ligesaalidt nu som før an paa hende, men at hun imidlertid aldrig af egen Drift eller med sin gode Villie gav Kong Rerek sin Haand. Da synes jeg det er en urimelig Snak, sagde Kongen, og jeg gad nok vidst hvem du vil have, siden du siger hver Konge som forlanger dig Nei, du sætter mig vel, snart Stolen for Dørren, siden du alt slaer med Nakken ad mine Raad. Aa, svarede hun, det er jo, nu som før, overflødigt at tale med mig om saadanne Ting, da du alt i Forveien har fast bestemt hvad Mand jeg skal have, saa det gjør ikke Forskiel paa et Haar, enten jeg siger Rerek, eller hvem det saa er Ja eller Nei, et bedrøvelige Ægteskab har du beskaaret mig og det faaer jeg finde mig i.

Dermed gik Kongen sin Vei, og da nu Helge kom og spurgde hvordan hans Ærende var løbet af, svarede han: der skieller vidt i, at jeg kan sande hvad Rygtet siger om min Dotters store Forstand, thi jeg maa give hende det Skudsmaal at hun er en dygtig Tosse, hvordan kunde hun ellers sige saa [|A:361](#) dan en Konge Nei som du er, og nu sige Ja; men vist er det at nu stod hun anderledes paa Pinde, og lad hende saa ligge som hun har redt!

Det blev da Enden paa Legen at Kongen trolovede Rerek sin Datter og lod hende følge med Helge, og nu paa Reisen, da de vare komne over Sverrigs Grændser, kom det til Forklaring imellem dem, saa Helge fik at vide, hvorledes Iver havde spillet sit Kort og talt Beilernes Sag.

Reisen gik imidlertid fort til Siælland og da deres Ankomst blev Rerek meldt, sendte han dem baade Vogne og stadseligt Følge i Møde, tog imod dem med et prægtigt Giæstebud og holdt saa Bryllup med Øde.

Helge blev i Siælland Vinteren efter, men om Sommeren drog han i Herrefærd som han pleiede Van, og Rerek fik en Søn med sin

Dronning som blev kaldet Harald og udmærkede sig ved særdeles store Fortænder, der skinnede som Guld. Han havde ogsaa et indtagende Ansigt og voxde saaledes, at som et treaars Barn var han saa stor som ellers en tolvaaers Dreng.

Nu hændte det sig en Sommer at Kong Iver kom seilende med sin Flaade østerinde fra Sverrig og agtede sig til Reid-Gotland¹, men lagde sig |A:362| paa Veien under Siælland og sendte Bud til sin Svigersøn Kong Rerek, at han vilde tale med ham. Det fortalte Rerek sin Dronning, og sagde hende at han havde i Sinde at tage ud og byde hendes Fader i Land til et Giæstebud, men hun bad ham først sove paa den Ting, og om Aftenen da han gik til Ro, havde Øde ladet rede en Seng midt paa Gulvet med splinterny Klæder, hvor hun bad Kongen lægge sig, mærke vel hvad han drømde og sige hende det om Morgenen. Kongen gik nu til Sengs og Øde lagde sig et andet Steds, men kom strax om Morgenen og spurgde hvad han havde drømt? Alt som jeg drømde, sagde han, kom det mig for som jeg stod ved en Skov, foran mig laae en stor og deilig Slette, og paa den Slette stod en Hjort, saa kom der en Giedebuk ud af Skoven med Haar som Guld² men ham stangede Hjorten, saa han sank død til Jorden. Derpaa saae jeg en stor Drage komme flyvende did som Hjorten stod, slaae sine Kløer i ham og splitte ham ad. Endelig saae jeg |A:363| en Bjørn fulgt af en Unge som Dragen ogsaa vilde annammet³, men Bjørnen værgede den, og i det Samme vaagnede jeg. Det var en mærkelig Drøm, sagde Øde, og vogt dig vel, at ikke min Fader Kong Iver narrer dig naar I mødes! thi det var Konge-Varsler du saae som har Kamp at betyde, bedst for dig om du beder ei Bukken⁴ som det kom dig for, men rimeligviis vil det skee.

Endnu samme Dag tog Rerek afsted med et stort Følge og ud til Kong Iver, gik ombord paa Konge-Snekken, op i Lyftingen og hilsde paa Iver, men han sagde hverken Tak eller Noget, og lod som han ikke saae ham engang. Men da nu Rerek sagde at han havde gjort Anstalt til et Giæstebud for Kong Iver og var nu kommet for at byde ham, fik han dog endelig Svar, i det Iver sagde: ilde har jeg stædt min Datter og intet Under da at hun nu holder Huus med dig derefter. Dertil svarede Rerek, at han var vel fornøiet, og troede heller ikke at Øde fortrød sit Giftermaal. Mener du da, svarede Iver vredelig, at jeg ikke ret godt veed hvor|A:364| dan Helge og Øde trække Rus med dig, og er det ikke i alle Folks Munde at Harald er Helges Søn og slægter sin Fader skinbarlig paa! det var mit Ærende at lukke dine Øine op for den Skændsel, thi det kan jeg ikke finde mig i at I har hende saaledes til Hælvdén, og jeg seer heller at du reent afstaaer hende til din Broder, end at det Uvæsen skal gaae længer i Svang, uden at du har Mod til at hevne din Ære. Rerek forsikkrede at det var ham noget ganske Nyt, men at han, i hvor det gik, ingenlunde vilde miste sin Dronning, og bad Iver raade ham paa det Bedste. Ja, sagde Iver, jeg kan ikke give dig andet Raad end

at slaae Helge ihjel, thi før gaaer det aldrig godt, med mindre du heller vil have den Skam at overlade ham din Dronning, Rerek erklærede da, at førend han vilde miste sin Dronning, vilde han aftvætte sin Skam, og dermed skildes de ad, Rerek drog hjem og Iver seilede sønder paa til Reid-Gotland.

Om Efterhøsten kom Helge hjem, men fandt Rerek saa vranten, at han knap kunde faae et Ord af ham. Imidlertid gjorde Øde et prægtigt Velkomst-Gilde for Helge, ved hvilken Leilighed der øvedes allehaande Ridderspil, og Helge hvem det gjorde meget ondt at hans Broder var saa utilfreds, bød ham op til saadan en Leeg, men fik til Svar, [|A:365](#) at hans Lyst var nu ikke til Leeg. Aa jo, vær nu fornøiet, sagde Helge, og lad os tage vore Heste og ride en Dyst som vi pleiede Van! Rerek tav men sprang op, gik til sine Folk, og stod til Hest i sin fulde Rustning, med Hjelm og Brynie, Sværd og Spyd, istedenfor at alle de andre rede ud med deres Trælandser. Helge kom ridende sin Broder imod med saadan en Landse, men Rerek stak ham under Armen med sit Spyd, og jog det igiennem ham, saa han faldt død ned af Hesten. Følget ilede til og spurgde, hvad det dog var for en Ugierning han der havde bedrevet, og da han sagde at det var Løn som forskyldt, da han havde spurgt at Helge havde forført hans Dronning, forsikkrede de ham at det var en skammelig Løgn af hvem der havde sagt det. Da Øde fik dette at høre, giættede hun strax at det var hendes Faders Aande og at han havde mere bag Øret endnu, som man vilde snart faae at see, og derfor reiste hun sin Vei bort med Harald sin Søn, og et stort Følge, men Rerek drog om paa Giæsterie som sædvanlig.

Ikke ret længe efter kom Iver tilbage sønderfra, og da Rerek hørde det, drog han ham i Møde, men da Kong Iver spurgde at Helge var dræbt, sagde han at det var et skammeligt Nidingsværk og bød sine Folk gribe flux til Vaaben for at hevne hans [|A:366](#) Ven. Da han nu ogsaa hørde at Rerek var underveis, lod han en Deel af sine Folk gaae i Land og op i en Skov, hvor Veien faldt igiennem som Rerek rimeligviis vilde tage til Stranden, selv gik han derpaa ogsaa i Land med det øvrige Skibsfolk, og gik med flyvende Fane Rerek i Møde; men saasnart de i Skoven hørde Lyden af Kong Ivers Luur brøde de frem i Ryggen af Rerek og hans Følge, og Konge-Mødet blev et Slag, hvor Rerek faldt med alle sine Mænd.

Nu forlangde Kong Iver at man skulde tage ham til Rigsforstander, og alle hvem der boede der i Nærheden, underkastede sig strax, men kort efter kom hans Datter, Øde hin Dybsindige, oppe fra Landet med alle de Folk hun havde kunnet sanke, og da Iver ikke fandt sig stærk nok paa den Tid til at slaaes med slig en Landehær, undseilede han til Sverrig. Om Vinteren efter sankede Øde sammen Alt hvad hun kunde af Rereks Efterladerskab, baade Guld og andet Liggendefæ, og skikkede det til Øe-Gotland⁵, hvorhen hun og selv saasnart Foraaret kom, stiledede

sin Kaas med samt Harald sin Søn, mange Høvdinger og alt det Gods hun kunde |A:367føre. Derfra tog hun saa videre fort østerind i Garderige til Kong Radbert som der regierede, af hvem hun ogsaa blevet meget vel imodtaget, og fik Lov og Leide til at boe i Landet med hele sit Følge. Siden beilede Radbert til Øde, og da baade hun og Søn vare landflygtige fra Siælland, syndes hun det kunde nok behøves at Harald naar han voxde op, havde Hjelp og Tilstød af saa mægtig en Konge som Radbert var; derfor tog hun ham ogsaa med Sønnens Samtykke, men der var Ingen som spurgde om Ivers Tilladelse. Da nu Kong Iver fik at høre at Øde var gift igien, fandt han at det var dumdristigt gjort af Kong Radbert, saaledes at tage hende uden at spørge ham derom, og sankede desaarsag en Hær sammen over alle sine Landskaber, baade i Sverrig og Dannemark, thi saasnart Øde var borte, havde han undertvunget hele det Rige, og saa stor var hans Hær at Ingen vidste Tal paa hans Skibe. Derpaa stævnede han med hele denne Flaade til Østerleden og truede med at skænne og brænde overalt i Kong Radberts Land, og han laa allerede ved Grændserne, i Kareelvigen⁶, hvor han agtede at gjøre Landgang.

Iver var nu en meget gammel Mand, og det hændte sig som han laae en Nat og sov i Lyftingen |A:368af sit Drageskib, at han i Drømme saae en Drage stige op af Østersøen, der glimrede som bare Guld, og gnistrede høit i Luften som en flyvende Esse, saa det lysnede fra ham vidt og bredt i omliggende Land, og bag efter ham fløi alle Slags Fugle som findes i Nordens Riger. Derimod saae han en Skye trække op i Norden, med skyllende Regn og en flyvende Storm, Lynild og Glødehagl, og da nu Dragen kom fra Søen flyvende op over Landet, mødtes han med Uveiret og Regnen, og det blev saa bælmørkt at Kongen saae hverken til Dragen eller til Fuglene, men hørde derimod et stort Bulder, sønder og vester efter, saavidt som hans Herredom gik, og da han nu saae efter sine Skibe, syndes han de vare blevne til lutter Hvaler som gik til Søes. I det Samme vaagnede han, lod sin Fosterfader Hord kalde frem⁷, og forlangde en Udtydning paa sin Drøm. De taldes ved paa den Maade at Kongen laae i Lyftingen og stak Hovedet ud under Tjællingen, Hord stod over Brohovedet oppe paa Bjerget |A:369og sagde at han var alt for gammel til at udlægge Drømme. Kongen blev vranten og sagde: kom ombord Hord!

Hord.

Ei jeg fra Klippe
Springer paa Vippe,
Vil ikke spille
Vid paa den Snilde;
Drømme saa lette

Selv kan du gjætte.

Dog vil jeg melde:
Dagene helde,
Danske sig glæde,
Svenskere græde,
Spiret skal flyttes,
Konger ombyttes⁸.

Helsot dig kryster,
Alt mens dig lyster
Halvgal i Sinde
Verden at vinde;
|A:370Før end du venter,
Hela dig henter,
Ei dine Kiære
Arvinger være
Skal til din Magt.

Kom nærmere, sagde Kongen, og lad mig høre dit Uglevarsel!

Hord.

Nei, gjør jeg ikke,
Ord jeg vil skikke,
Selv blive her.

Hvad sige vel Aserne om Halvdan Snilde? spurgde Kongen.

Hord.

Hos Aser man kalder
Ham Broder til Balder,
Hvem Guder med Taare
Beklagede saare,
Han ligned ei dig.

Det var ret, sagde Kongen, kom hid og fortæl!

Hord.

Nei, gjør jeg ikke,
Ord vil jeg skikke,
Selv blive her.

Nu, spurgde Kongen, hvordan staaer da Harek sig hos Aserne?

|A:371Hord.

Hos Hæner den Hare
I Gudernes Skare,
Der sætter man ham,
Dog dig er han gram.

End Helge Hvasse, sagde Kongen, hvad Lov give Aserne ham?

Hord.

Den største blandt Klodse,
Næst Heimdal, den Tosse,
Saa kalder man ham,
Men dig er han gram⁹.

Men, sagde Kongen, hvad giælder jeg da for hos Aserne?

Hord.

Den arrigste Fiende,
Der fødtes af Kvinde,
For det at betegne,
De Navn dig tilegne
Af Midgards-Orm.

|A:372Da svarede Kongen i fnysende Vrede: spaaer du mig min Død, saa kan jeg fortælle dig, at du lever ikke længer, thi nu veed jeg hvem det er der staaer, det er dig, Thrudne-Thurs, mød nu Midgards-Ormen! saa vil vi prøve en Dyst med hinanden¹⁰. Nu var Kongen saa rasende, at han sprang fra Lyftingen ud igiennem Lugen, Hord styrtede sig i det Samme fra Bjerget ned i Søen, og Ingen af Folkene paa Konge-Snekken vidste hvor de siden enten støi eller fløi, thi Ingen af dem kom meer for Dagens Lys.

Da nu det var skeet, lod man blæse til Stævne, gik i Land og holdt Standthing, hvor det blev gjort alle Mand vitterligt at Kongen var død, og Spørgsmaalet var hvad Man nu skulde gjøre med alle de Mennesker, om det ikke var bedst, nu da Kong Iver var død, og de intet Udstaaende havde med Kong Radbert, da at lade Folkene fare hver til Sit, saasart som Børen blæste. Det Raad |A:373blev fuldt, Flaaden blev opløst og hver seilede sin Kaas ad Hiemstavnen til.

Da Kong Radbert fik dette at vide, gav han sin Stifsøn Harald Hær og Flaade, hvormed han stævnedes til Siælland og blev der gjort

til Konge. Derfra styrede han til Skaane for at tage det Rige i Besiddelse som havde tilhørt hans Mødrenesfolk, hvilket ogsaa lykkedes ham, og her blev hans Følgeskab anseelig forøget. Derpaa drog han videre fort og indtog det hele svenske Rige, som hans Morfader Iver havde eiet, baade Sverrig og Jotland¹¹, hvor han igien indsatte mange Nisse-Konger, som Iver havde taget Rigerne fra og drevet i Landflygtighed. Imidlertid havde Kong Harald i Førstningen af sin Regiering haardt Høe at trække, thi han var en bar ung Herre, ikke uden femten Aar, da han blev Konge, og derfor tænkte Mange, som havde mistet deres Fædrengods under Iver og Ingel, at nu var der Leilighed til at faae Opreisning for den Skade de havde lidt, men da nu hans Folk toge i Betragtning baade hans Ungdom og den Livsfare hvormed han maatte forsvare sit Rige, saa vidste |A:374| de ikke bedre Raad, end at lade Harald fortrylle med Hexerie, og faae det saaledes udgjort, at hverken Jern eller Staal kunde bide paa ham, og det lykkedes ganske rigtig, thi ihvorvel han aldrig siden gik med Pandser i nogen Strid, gik han dog heller aldrig saaret deraf. Nu blev han da en vældig Krigsmand og holdt Slag paa Slag, saa der var Ingen i hele Slægten, der førde saa krigsk en Regiering, og deraf kom det sig, man kaldte ham Harald *Hilde-Tand*. Han indtog med Herrefærd baade til Lands og til Søes Alt hvad Kong Iver havde havt under sig, og meer til, thi der var ikke en Konge enten i Dannemark eller Sverrig, uden at de maatte skatte til ham, og kiende ham for Herre. Alt hvad Halvdan Snilde og Iver havde eiet i Engeland, det indtog han ogsaa, og lod det bestyre af skatskyldige Konger og Jarler¹².

|A:375| Engang en Efterhøst fik Kong Harald Besøg af Ring, sin Frænde, som blev meget velkommen, og efter nogen Tids Forløb, gjorde Harald, som begyndte stærkt at ældes, Ring til Strids-Høvedsmand og betroede ham til at forsvare Riget. Nu varede det en god Stund at Ring var hos Harald i de samme gode Omstændigheder, men da Kongen mærkede at Alderdommen gik ham paa, satte han Ring til Konge i Upsal og gav ham Herredømmet over hele Sverrig og Vester-Gothland, hvorimod han forbeholdt sig selv Overherredømmet i Dannemark, saavelsom i Øster-Gothland, hvor han havde indsat Halvdan Ylfings Søn Herod i den kongelige Værdighed hans Fader og Granmar fordum havde besiddet. Ring giftede sig derpaa med Alvilde, en Dotter af Kong Alv, der havde sit Rige i det nuværende Maglemark¹³, som dengang heed Alvshjem og ligger imellem Glommen og Göthelven. Med samme Alvilde havde Ring en Søn der heed Regner, og Kong Harald havde to Sønner, hvoraf den ene heed Rørik Slynge-Baand og den anden Thrønd hin gamle.

|A:376| Omsider blev Harald Hilde-Tand saa ældgammel at han kunde ikke flytte en Fod men maatte bestandig ligge til Sengs, og Følgen blev at Rigens Kyster vrимlede af Vikinger, og mange Stæder

lagdes Landet øde, til stor Sorg for Kongens gode Mænd. Der var nu ogsaa mangan Een som syndes at Kongen havde levet længe nok, aldenstund han havde fyldt sine halvandethundrede Aar, og man vil sige at nogle af de Store toge sig for, engang, da Kongen var i Badekar, at lægge Bræder over Karret med Steen ovenpaa, og vilde lade ham kvæles dernede. Da nu Kongen mærkede hvad Klokken var slagen, bad han dem dog tage sig op og sagde: jeg veed I synes jeg er nu gammel nok, og det er heller ingen Løgn, men min Dødsmaade burde jeg vel dog have Lov til selv at raade for, og jeg vilde dog gjerne have en mere kongelig Død end at kvæles i et Kar. For det Ords Skyld gik hans gode Venner hen og toge ham op, og kort efter sendte han Bud til sin Frænde, Kong Ring i Sverrig, og lod ham sige hvordan det hele hang sammen, at de Danske fandt han var for gammel, hvorudover han bad Ring sanke Folk over hele sit Rige og slaaes med sig. Det gjorde Kong Ring da ogsaa, sankede Folk sammen over hele Sverrig og Vester-Gothland, og havde desuden mange Hjelpetropper fra [|A:377](#)Norge, saa at, efter Sigende, skal Normænd og Svenskere, da de lagde ud af Stoksund, have havt fem og tyve hundrede Skibe. Kong Ring selv med sit Tjenerskab og Vest-Gotherne, tog derimod Landeveien til Øresund og saa vesterpaa til Kolmørke-Skov, som gjør Skiel imellem Sverrig og Øster-Gothland¹⁴, og da han kom vesterud af Skoven til Bravig, mødtes han der med Folket fra Flaaden og slog sin Leir der i Bravig imellem Skoven og Vigen. Kong Harald havde nu ogsaa trukket sin Hær sammen fra hele Dannemark og Øster-Gothland, og havde faaet mangfoldige Hjelpetropper fra Østerleden, fra Kængaard og Tydskland, og da han fik sin Flaade sanket under Sælland ved et Stæd, hedder Sogia¹⁵, da skjulde den Havet, og man kunde gaee fra Skib paa Skib ligeover til Skanør. [|A:378](#)Nu sendte Harald en vis Herlof tilligemed Tydskehæren forud til Kong Ring for at han skulde ordenlig forkynde Krig og være med at udsee og afpæle Valpladsen, men Harald maatte bruge syv Dage for at faae hele sin Krigshær østerop til Bravig, hvor man da saa flux lavede sig til Slag og opstillede Folket.

I Haralds Hær var, efter Sigende en vis Bruun den klogeste iblandt alle Hovedsmændene, og ham lod Kongen stille Folket op, og anvise hver Høvding sin Plads fra Hoved-Banneret som stod midt i Hæren omringet af Kongens egne Tjenere.

Ellers med Kong Harald vare
Kæmper disse først i Skare:
Svend og Sommer,
Gnep hin Gamle
Gard og Brand,
Blænge, Teiter,
Tyrfing, Hjalte.

Det var alle Kæmper kække,
Konge-Skjalde ni i Række.
End kom ud af Borgestue
Konge-Karle, værd at skue:

Hjort og Borre
Bele, Bare,
Begad, Toke,
[|A:379](#)Tappre Svende,
Efter kom Skjoldmøer tvende
Først kom Visne¹⁶,
Vældig Frue,
Saa kom Hede,
Haard at skue.

Begge kom med Kæmpe-Hobe
For Kong Harald Liv at vove.
Visne fulgde Kæmper stærke
Kare, Milve¹⁷,
Og hun bar Kong Haralds Mærke¹⁸
Nok en Skjoldmø, værd at nævne
Streed for Harald efter Evne,
Viborg kaldte sig den Prude,
Kom fra Gothland sønderude¹⁹.

[|A:380](#)Hende fulgde Kæmper nok,
Først og fremmerst i din Flok
Ubbe Friser dog forsand
Gik som ypperst Høvedsmand.
Bue Bramsen²⁰

Brat hin irske
Are med det ene Øie
Angle-Orm og Gere-Alv²¹,
Det var ogsaa Kæmper drøie.
Visne fulgde mangan Vende
Mellem Kæmper god at kiende,
Thi de førde En og hver
Korte Skjolde, lange Sværd

Det var Midten, nu sig bøie
Syn og Sagn til begge Fløie,
Og det første stolt sig danner
Under Hedes Skjoldmø-Banner,
Som Børsærker fulgde hende
Hundred brynjeløse Svende
[|A:381](#)Harald Olsen, Holmstern
Hedin Smækkre, Geir og Grim
Dag hin Letter, Eisedull²²,
Det var Kæmper ud af Vælten,

Havde dog heel mange Frænder
Som med Sværd i haarde Hænder
Fulgde Hede tro i Feldten.

Fremmerst paa det andet Fløi
Fandt man og en Kæmpe drøi,
Som vel turde Banner hæve,
Det var Haagen Skramme-Kiæve.
Konger selv og Kæmper nok
Gik med ham i Færd og Flok,
Deriblandt de Brødre kiække
Gandal Gamles Sønner begge,
Som alt før i yngre Aar
Tjende i Kong Haralds Gaard
[|A:382](#)Alv og Olver heed de Kiække²³,
Kongelys i Helterække.

Kong Harald selv var til Vogns, fordi han var ikke længere vaabenfør, og nu udskikkede han Bruun og Hede for at see og sige ham hvordan Rings Slagorden var, og om han var færdig til at begynde. Bruun kom igjen og sagde: jo, seer jeg ikke feil, da er Ring tilvisse færdig naar det skal være, og han har stillet sine Folk saa forunderlig op, i hvad man kalder Svinfylking, saa at han vil nok ikke være god at nappes med i Dag. Hvad? svarede Kong Harald, hvem i al Verden kan dog have lært ham at gjøre Tryne-Fylking, hvem kan det, uden Oden og jeg! Skulde da Oden maaskee nu have skiftet Hjertelag mod mig, og nægte mig Seier! Det har han dog aldrig hidindtil gjort og bede ham vil jeg at han ei heller nu gjør det i Dag, men er det hans Villie at jeg skal tabe, og at Dannemænd skal nu ei mere seire som før, da lade han mig falde i Slaget med hele min Hær.

Til Oden skal være
Indviet og givet
[|A:383](#)Hver Helt som med Ære
I Dag mister Livet
Med os²⁴!

Det var virkelig som Bruun sagde at Ring havde trynefylket hele sin Hær, og ihvorvel Roderne ved det de gik ud i en Spids, vare dybe, blev dog Linien saa lang, at det ene Fløi støttede sig til Varaa, og det andet til Bravigen.

Ring fattedes heller ikke enten Konger eller Helte og iblandt mange Andre havde han paa sin Side Kong Ole Bravkarl²⁵, med et mægtigt Følge, og ham der i Folkemunde fra Areldstid har giældt for en Mester-Kiæmpe, Stærkodder hin Gamle, der var født op i Norge,

paa Øen Fenring i Hordeland, men havde siden vanket saa vide om Land, og tjent i mange Herrers Gaard. Man veed desuden Navn paa mange andre Kiæmper, som i denne Krig holdt med Kong Ring, saasom:

Thrond hin Trønske, Thore Mørske,
Helge Hvide, Hov og Bjarne²⁶,
Fjorde-Find og Flakke-Odd²⁷
[|A:384](#)Erling Orm af Jæder-Syssel,
Holmstern Hvide, Hrut og Vane²⁸,
Sokne-Erik, Iver Skage ²⁹.
Og som Kæmper med de bedste,
Karle ud af Kongens Gaard,
Nævner man endnu de næste
Aage, Evind, Egil, Hilde³⁰,
Styr hin Stærke, Steen fra Væner.
Saa kom i en egen Rode
Rane Hildsen og Svend Kulle
Sokne-Sot og Rokkel Høg,
Lefle-Rolf og Dag hin Fede³¹,
Sale Gøtske slutted Troppen.
Nu kom Svenskerne for Dagen
[|A:385](#)Hake, Nor og Karl Rekkel,
Hrok fra Akker.
Glesmak Gode og Gunfaste³².
Saa fra Sigtun Kæmper tvende:
Sigmund Kræmmer og Frost-Taal³³,
Ei i Lag med andre Svende
Foran Banneret saa stout,
Gik fra Upsal Adils Dulle.

Desuden var der kommet til Kong Ring en Syvald med elleve og Trygge Tammel med tolv Skibe, Læser med en Snekke, og Erik Helsing³⁴ med en stor Drage, og alle havde de Kæmper i Mængde ombord. Ring havde ogsaa Folk fra Thelemarken som vare gode Kæmper, endskiøndt man oversaae dem som nogle Keiter og Drøssere, det var nemlig:

Torkild Traa og Thorlev Gothe
Had hin Haarde,
Gret hin Træring, Roald Taa³⁵.

[|A:386](#)Fremdeles var Regnald Radbertsen kommet Ring til Hjelp, en vældig Kæmpe som blev Formand i een Rode, næstefter ham kom Trygge og Læser, saa kom Alreks Sønner og Yngve, og endelig kom Telleboerne, som maatte staae allerbagest, og regnedes saa godt

som for ingen Ting, men vare dog store Bueskytter.

Saasnaart man nu paa begge Sider var færdig, blev der blæst i Lure, og under høit Anskrig begyndte Kampen. Det blev et Slag, baade stort og blodigt, og det vidne alle Oldtids Krøniker eenstemmig, at aldrig nogensinde stod en Strid i Nørreland imellem saa talrige Hære af udvalgde Folk.

Kun en liden Stund havde Striden varet, før Kæmpen Ubbe Friser af Kong Haralds Hær brød frem og stævnede lige mod Spidsen af Rings Konge-Rode, hvor Regnald Radbert stod; men der fandt han ogsaa Mand for sig, thi deri kan man sige var Haardt imod Haardt, og det var grueligt at |A:387see, hvor glubsk de Vovehalse tarsk paa hinanden. Der vankede da paa begge Sider Hug, hverken faa eller smaa, men saadan en Mester-Kæmpe var Ubbe, at han linnede ikke førend det blev Enden paa Legen at Regnald laae for hans Fødder, steen død. Derpaa hug han til Trygge, og gav ham sit Livsbrød, og da Alfriks Sønner saae hvor gruelig han tog afsted, gave de sig begge to om ham, men saa haard en Hals var han, at de faldt ogsaa begge, saa vog han Yngve oven i Kiøbet, og skiød en saa rasende Fart, at ingen Ting kunde holde ham, og alle hvem der stod i de forreste Rækker, og sprang ei til Side, dem slog han ihjel. Da nu Ring saae det, sporede han Folket og raabde: hvad betyder det at een Mand skal raade selv i hele min Hær, saadanne Helte som jeg har i Gang, og hvor er Stærk-Odder nu henne, som alle sine Dage bar Prisen blandt Kæmper? Hov, hov! svarede Stærk-Odder, I kan troe, Herre, man har nok at tage Hænderne i hvor man er, imidlertid skal vi dog see til at giøre vort Bedste, men rigtig nok er den Ubbe en Karl, der kan give en ærlig Mand nok at bestille. Nu, ved det Kongen pirrede ham, saa sprang han frem lige imod Ubbe, og der blev en Tvekamp som havde noget at betyde, thi der var |A:388paa begge Sider baade Lyst og Leilighed til Dommedagsslag, Stærk-Odder gav ogsaa Ubbe en dygtig Skramme, men han fik sex igien, som heller ikke vare daarlige, saa han kunde ikke mindes dengang, han havde havt slig en Karl for sin Haand. Imidlertid kom der saadant et Røre paa Valpladsen at de bleve skildte ad, og nu vog Ubbe en Kæmpe, heed Agner, og gjorde saa fremdeles lyst hvor han kom, huggede lige godt med begge Hænder, og ligefra hans Finger-Ender til hans Skuldre var der ikke frelst for Blod. Endelig nærmede han sig Telleboerne og da de fik ham i Sigte, sagde de til hinanden: nu behøve vi ikke at fare vild i Hæren om Formænd³⁶, lad os nu tale den gode Mand et lille Korn til med vore Pile! thi jo mindre de Andre giør os, desmere maa vi giøre af os selv og vise vi har Mod i Brystet. Dermed gave de ypperste Telleboer sig til at skyde til Maals efter ham, og saadanne Skytter vare Haarde-Had og Roald Taa, at de satte ham to Tylter Pile lige i Brystet, saa de Smaafolk gave ham dog nok til at døe af, dengang havde han allerede slaet elleve Kæmper, foruden sexten Andre, deels Svenskere, deels Gother, og

givet sex af de forreste Kæmper farlige Saar.

|A:389|I samme god Lag trængde Viborg Skjoldmø hardt ind paa Gotherne og de Svenske, og gav sig i Færd med Kæmpen Sokne-Sote, som, ihvormeget han end strittede, tilsidst dog maatte bide i Græsset. Derpaa mødte hun Stærk-Odder hin Gamle, sloges en god Stund med ham og værgede sig som den bedste Kæmpe, med Sværd, med Hjelm og med Brynie. Vel maatte hun tage imod drøie Hug af Kæmpen, men hun blev ved, og gav ham tilsidst et Ørefigen, saa Kævebenet flakdes, og havde han ikke taget sig om Skiægget med Munden, var Hagen gaaet i Løbet. Saadanne Karlestykker gjorde Viborg mange af, men saa mødte hun Kong Rings Kæmpe Thorkild Thraa, og de bleve ved at skifte Hug saalænge til hun, uforsagt men overlæsset med Saar, maatte lade sit Liv.

Nu gik det Slag i Slag, Lykken vaklede og vendte sig saa hid og saa did, men paa begge Sider faldt mangan Mand saa haardt at han glemde at reise sig, og mangan En maatte gaae lemlæstet af Leeg. Stærk-Odder stormede nu ind paa de Danske, sloges først med Hune enstund, og fældte ham uagtet han stod som en Mand, og gjorde ham i Tvekamp Seieren stridig. Saa slog han Elle som vilde hævne sin Stalbroders Fald, og gav sig der|A:390|næst i Færd med Borge, som vel beed fra sig, men fik dog sin Rest. Nu foer Stærk-Odder afsted tvers igiennem den danske Linie, med draget Sværd, og huggede sønder og sammen alt hvad det faldt ham for Haanden, deriblandt ogsaa Hjort, indtil han mødtes med Skjoldmøen Visne, som bar Kong Haralds Hoved-Banner. Da han nu gik hende hardt paa Klingen, sagde hun, du er jo hundebidt, Stærk-Odder, nu lever du vist ikke længe, længere dog, end du bærer Kong Haralds Banner, sagde han og hug hende Keiten af. Da sprang en Mand frem, som heed Brat og vilde hevne hende, men Stærk-Odder jog Sværdet i ham, saa det gik ham som de andre der laae i Dynger paa Valpladsen. Lidt efter mødte Stærk-Odder Gnep hin Gamle, som var en dygtig Kæmpe, og sloges forsvarlig men fik dog sit Banesaar, saavel som Hake der gik i hans Fodspor. Imidlertid gik dog Stærk-Odder selv ingenlunde Ram forbi, men fik et Saar paa Halsen lige over Skuldrene der gik baade igiennem Hud og Kiød, og et for paa, saa Lungen hængde ud, foruden det, at han havde mistet en Finger paa den høire Haand.

Der nu Kong Harald saae at det gik paa Grund med hans Kæmper og Tjenere, da reiste han sig op paa Knæ, tog en Kaarde i hver Haand, kiør|A:391|de saa afsted ind paa Valpladsen, og uagtet han ei kunde komme fra Bukken, brugde han dog sine Kaarder saa godt til begge Sider, at mangan Mand maatte lade sit Liv; men medens han saaledes tog Deel i Dagens sidste Bedrifter, fik han et Slag af en Kiølle paa Hjelman, saa Hovedet revnede, og det var Bruun der saaledes gav Kong Harald Hyldetan hans Banesaar.

Da nu Kong Ring saae at Haralds Vogn var tom, mærkede han,

at Kongen var faldet, og lod blæse til Stilstand, hvilket derpaa de Danske ligeledes gjorde, og alle Haralds efterlevende Mænd finge og toge Fred af Kong Ring.

Dagen derpaa ved Morgengry lod Kong Ring Valen randsage, for at finde sin Frændes, Kong Haralds Legeme, men det laae *under en Dynge af Liig*, saa det blev Middag inden man kom til Bunds og fandt det. Saa lod da Ring tage Kong Haralds Liig, lod det vaske, og hæderlig flye efter gammel Sædvane, og lægge i den Stridsvogn han havde aget paa, mens der blev kastet en mægtig Høi, og did blev Liget aget i samme Vogn med samme Hest for som trak den paa Valen. Derpaa blev Hesten dræbt, Ring gav Kong Harald sin egen Sadel med og bad ham saa ride til Valhal.

^[A:392] Ring gjorde ogsaa et prægtigt Gilde til Kong Haralds Gravøl, og mens det stod bad han alle sine Kæmper og vældige Mænd at kaste store Guldringe, Vaaben og andre Klenodier i Høien til Kong Haralds Ære, og da det var skeet, blev Høien omhyggelig tillukt.

Efter Kong Harald Hyldetan blev Ring Konge baade i Sverrig og Dannemark, og hans Søn Regnar opvoxde i sin Faders Gaard, saa deilig og trivelig en Dreng, som nogen vilde see, thi han lignede sit Mødrenesfolk, og det er noksom bekiendt af alle gamle Krøniker, at det Folkefærd oppe fra Alfheim var det deiligste i hele Norden.

1

Reid-Gotland, mener Suhm, betyder her Pommern.

2

Det er hlebardr jeg har oversat ved Giedebuk, og fax ved Haar, og det har jeg gjort fordi hlebardr i Glossaret til Edda udlægges ved *langskiægget*, og Giedebukken er et Dyr man kiendte i Norden. Ellers vilde jeg snarere tænkt paa *Leoparden*, og ladet Fax som sædvanlig være *Manke*.

3

Unge staaer ikke i Texten, men da der fattes et Ord, som skal betegne den unge Harald, maae det omtrent være rigtigt.

4

Hjorten staaer der, men enten maae det være Feil, eller hlebardr ogsaa skal betyde en Hjort.

5

Suhm mener at ved Øe-Gothland forstaaes her Gulland.

6

Kyrialabotn ∴: den finske Bugt.

7

Det skal vel betyde at han manede ham op, thi baade maatte han vel tænkes for gammel til at leve, og det Følgende fremstiller ham

ganske, som en opmanet Aand, og dette hele Sagn er upaatvivlelig taget af en gammel Vise.

8

I Islandsken er slet intet paa Vers, men mig synes den Tale maa rimes for at blive ordenlig. Det om Glæden og Graaden er mit eget, men det følger ligefrem af Herreskiftet.

9

Da man bestemt veed at Heimdal gjaldt i Mythologien for saare viis, maa dette vel være Ironi, og det om Hæner ligesaa, men i al Fald, kan man umulig i Mythologien med Føie bygge paa slige henkastede og dertil tvetydige Udladelser.

10

Meningen er vel, at Iver vil sige: Hord er død og det er Thor som har talt i hans Navn, thi thrudgr As er en Benævnelse paa Thor ligesom hans Bolig kaldes Thrudheimr, Thrudvangr, og Miølner Thrudhamar; dermed stemmer ogsaa det Følgende, at Iver udfordrer ham til Kamp med Midgards-Ormen, som hørde til hans Embede.

11

Udentvivil skal det være *Gothland*, thi om ogsaa Finland dengang havde hedt Jotland, er det dog ikke at tænke paa.

12

Her er, som man og let seer, et Hul, hvor der ventelig har staaet en Fortælling om Rings (Sigurd Rings) Herkomst. I den svenske Udgave findes vel et lidet Brudstykke af det Tabte, som handler om en Kong Hildebrand i Reidgothland, der døende efterlod sin Søn Hilder Riget og adskillige gode Raad om hans Syster Hildurs Giftermaal, men ret som Hilder er kommet i Høisædet, og Systemen staaer for ham med søde Ord paa Læberne, slipper Brudstykket, som jeg derfor ei har villet oversætte, og skøndt man let kunde |A:375falde paa at denne Hildur skulde forestilles som Rings Moder, er det dog kun en Giætning, der indtil Videre ingen Ting siger.

13

Marklond mikill maaskee *Ødeskov*.

14

Man seer vel der i denne, som i saamangen, Reise-Beskrivelse maae være noget galt, men hvad det er, kan man ikke saalige vide. Suhms Formodning at Øresund skal være Øiersund ved Hjalmarsoen, er ikke urimelig, men paa den anden Side er det ogsaa ganske rimeligt at Toget fra *Vest Gothland* gik ned imod Sundet og saa tvertsover til Smaaland.

15

Suhm melder at i den haandskrevne Søgubrot staaer *Lygia*, i mit trykte Expl. har man i Randen giættet paa *Cogia* (Kiøge), og da baade Byen er gammel og Bugten ældre, er det ikke urimeligt.

16

I den trykte Søgubrot staaer vel *Ursine*, men Suhm vidner at der i

den skrevne staaer *Visine*, altsaa ligefrem Saxos *Visne*.

17

Saxo har Barre og Gnizle, og Suhm anmærker rigtig, at disse Navne klinge, som de skal, nok saa slavisk.

18

Hovedbanneret.

19

Da Islænderne skrive *Viborg* ligeledes *Vebjörg*, og Saxo giver hende en *Jyde* med, skal dette Gotland (i den trykte: Gulland) vist være Jylland.

20

Da der i Haandskriften, efter Suhms Vidnesbyrd, staaer Bui Bramu Son istedenfor den Tryktes *Bjamuson* der er hængt ved Ormr Enski, er det upaatvivlelig Saxos Bo Bramsen.

21

Ormr Enski og Geir-Alfe.

22

Hedin, og Dag, hvem Saxo kalder hin Grænse, staae i den haandskrevne Søgubrot. Eisedul findes ei hos Saxo, men det er rimeligt, som Suhm formoder, at han stikker i *Høsa Thulhim*, og det saameget mere som *Høsedull* vel turde være det rette Navn af *Høs*, Hovedhøs ∴ en Vovehals, og *dul* ∴ stolt.

23

Alfr og Alfarin, Saxo nævner dem ikke, men slutter dog ligesom Søgubrot med dem (Gandal sene editi).

24

Mig syndes de Ord maatte sættes paa Riim.

25

Ali hinn Frækni Saxos Olo vegetus.

26

Hov ∴ Hafr er tillagt af Haandskriften efter Suhm.

27

Oddr Vidførli.

28

Vane er vel Feil for Saxos Rane.

29

Suhm mener at Sokne-Erik skal være Saxos Bjørn fra Sogn, men neppe med Føie.

30

I Haandskriften staaer Eigill *Skialgi*, der svarer til Saxos *luscus*.

31

Hrolfr Qvensami, Dagr hin Digri. Upaatvivlelig er Dag den samme som Saxo kalder: *Dal corpulentus*, men regner til Haralds Hob, vist ei uden Føie, som Riim Bogstaverne der i Saxos Opregning sjelden skuffe, udvise, thi efter hin Dal kommer Duc *Sclauicus*, saa det vist har hedt i Visen: *Dag* hin *Digre* og *Duk* Vende, det er i det mindste

høist rimeligt i alle Maader.

32

Suhm mener at Saxos Gumme fra Gisselmark endelig maa være gjort af Glismak Gode, men mig synes det Modsatte er rimeligst.

33

Tola-Froste i Haandskriften, Saxos Frosti crucibulum.

34

Udentvivil Saxos Ericus fibulator.

35

Jeg formener det ei skal mishage Læseren, at jeg har opstillet Navnene som Vers, thi baade ere de da mere |A:386| livlige at læse, og man bliver lettere opmærksom paa de Riim-Bogstaver, der her ere hyppige, men hos Saxo saa fortløbende, at man ei kan spørge om han har havt en Vise for sig, et andet Spørgsmaal er det, enten Lave Urne eller den parisiske Bogtrykker har digtet den, men det Spørgsmaal maae der lærde svenske *Fanter* til at besvare.

36

Deres Formænd Regnald, Trygge &c. vare faldne.